

ВЕРХОВНИЙ СУД УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 22 жовтня 2014 року

Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України у складі: головуєчого - Яреми А. Г., суддів - Григор'євої Л. І., Гуменюка В. І., Лященко Н. П., Романюка Я. М., Сеніна Ю. Л., розглянувши у відкритому судовому засіданні справу за позовом ОСОБА_1 до комунального підприємства "Ніжинське управління водопровідно-каналізаційного господарства" про визнання незаконним наказу про притягнення до дисциплінарної відповідальності, за заявою ОСОБА_1 про перегляд Верховним Судом України ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 19 травня 2014 року, **встановила:**

У грудні 2013 року ОСОБА_1 звернувся до суду з позовом, посилаючись на незаконність наказу, виданого директором комунального підприємства "Ніжинське управління водопровідно-каналізаційного господарства" (далі - КП "НУВКГ"), від 6 грудня 2013 року НОМЕР_1 про притягнення його до дисциплінарної відповідальності у вигляді догани за прогули без поважних причин.

Посилаючись на те, що профспілковий комітет професійної спілки працівників комунального господарства м. Ніжина, розглянувши подання директора КП "НУВКГ" ОСОБА_2, відмовив у наданні згоди на притягнення його до дисциплінарної відповідальності, просив про визнання зазначеного наказу незаконним.

Рішенням Ніжинського міськрайонного суду Чернігівської області від 8 січня 2014 року позов ОСОБА_1 задоволено.

Рішенням апеляційного суду Чернігівської області від 18 квітня 2014 року рішення міськрайонного суду скасовано, у задоволенні позову відмовлено.

Ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 19 травня 2014 року ОСОБА_1 відмовлено у відкритті касаційного провадження.

У заяві про перегляд ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ 19 травня 2014 року заявник порушує питання про скасування зазначеної ухвали із залишенням в силі рішення суду першої інстанції з підстав неоднакового застосування судом касаційної інстанції норм матеріального права, а саме: частини другої статті 252 Кодексу законів про працю України (далі - КЗпП України), частини шостої статті 39, частини другої статті 41 Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності".

В обґрунтування заяви ОСОБА_1 додав ухвалу Верховного Суду України від 12 березня 2008 року, ухвали Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 21 березня 2012 року, від 11 квітня 2012 року та від 19 квітня 2012 року, в яких, на думку заявника, по-іншому застосовані зазначені правові норми.

Ухвалою Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 22 вересня 2014 року справу допущено до провадження Верховного Суду України в порядку глави 3 розділу V Цивільного процесуального кодексу України (далі - ЦПК України).

Перевіливши матеріали справи та наведені в заяві доводи, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України вважає, що заява підлягає задоволенню з таких підстав.

Відповідно до статті 353 ЦПК України Верховний Суд України переглядає судові рішення у справі виключно з підстав і в порядку, встановлених цим Кодексом.

За положеннями пункту 1 частини першої статті 355 ЦПК України підставою для подання заяви про перегляд судових рішень у цивільних справах є неоднакове застосування судом (судами) касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, що потягло ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах.

У справі, яка переглядається, судами встановлено, що з 1 липня 2011 року ОСОБА_1 працював в КП "НУВКГ" на посаді головного юрисконсульта.

8 листопада 2013 року працівниками КП "НУВКГ" складено акт про відсутність ОСОБА_1 з 8 години 40 хвилин до 12 години як на робочому місці, так і на території підприємства.

2 грудня 2013 року, розглянувши подання директора КП "НУВКГ" від 18 листопада 2013 року НОМЕР_2 про надання згоди на притягнення до дисциплінарної відповідальності ОСОБА_1 та застосування до нього дисциплінарного стягнення у вигляді догани, професійна спілка працівників комунального господарства м. Ніжина відмовила в наданні згоди на притягнення ОСОБА_1 до дисциплінарної відповідальності.

Наказом директора КП "НУВКГ" від 6 грудня 2013 року НОМЕР_1 ОСОБА_1 притягнуто до дисциплінарної відповідальності за відсутність на робочому місці та на території КП "НУВКГ" протягом робочого дня.

Задовольняючи позов, суд першої інстанції виходив із незаконності застосування до позивача (який є головою профспілки) дисциплінарного стягнення за порушення трудової дисципліни, оскільки притягнення його до дисциплінарної відповідальності суперечить вимогам частини другої статті 252 КЗпП України та частини другої статті 41 Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності".

Скасовуючи рішення суду першої інстанції й ухвалюючи нове рішення про відмову в задоволенні позову, апеляційний суд, з яким погодився суд касаційної інстанції, дійшов висновку про те, що відмова профспілкового комітету в наданні згоди на притягнення позивача, (який є головою цієї профспілки) до дисциплінарної відповідальності є необґрунтованою, у зв'язку із чим керівник підприємства мав право застосувати до позивача дисциплінарне стягнення без згоди виборного профспілкового органу.

Одночасно суд дійшов висновку про те, що ОСОБА_1, який обраний головою профспілки, не є членом виборного профспілкового органу.

Разом із тим у наданих для порівняння судових рішеннях у справах, які виникли з подібних правовідносин, а саме: ухвалі Верховного Суду України від 12 березня 2008 року, ухвалях Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 21 березня 2012 року, від 11 квітня 2012 року та від 19 квітня 2012 року, суди дійшли висновку про те, що на підставі частини другої статті 252 КЗпП України, частини шостої статті 39 і частини другої статті 41 Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності" власник або уповноважений ним орган має право притягнути працівника, який є членом виборного профспілкового органу, до дисциплінарної відповідальності лише за згодою такого органу, а якщо така згода отримана не була, то лише за умови відсутності обґрунтування відмови в наданні цієї згоди, а не за обставин її неправильного обґрунтування.

Отже, існує неоднакове застосування судами касаційних інстанцій однієї й тієї самої норми матеріального права - частини другої статті 252 КЗпП України, частини шостої статті 39, частини другої статті 41 Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності".

Вирішуючи питання про усунення розбіжностей у застосуванні судом касаційної інстанції одних і тих самих норм матеріального права, які призвели до ухвалення різних за змістом судових рішень у подібних правовідносинах, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України виходить із такого.

Частина перша статті 252 КЗпП України формулює загальне положення, яке покладає на власника або уповноважений ним орган обов'язок створення для працівників підприємства, установи, організації обраних до складу виборної профспілкової організації, можливості для здійснення їхніх повноважень.

Частиною другою статті 41 Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності" і частиною другою статті 252 КЗпП України передбачено, що однією з гарантій можливості здійснення такими особами своїх повноважень є заборона притягнення їх до дисциплінарної відповідальності без попередньої згоди виборного органу, членами якого вони є.

Згідно із частиною шостою статті 39 Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності" рішення профспілки про ненадання згоди на розірвання трудового договору з працівником має бути обґрунтованим. У разі якщо в рішенні немає обґрунтування відмови у такій згоді, роботодавець має право звільнити працівника без згоди виборного органу профспілки.

Аналіз зазначеної норми права дає підстави для висновку про те, що власник має право звільнити працівника без згоди профспілкового органу за відсутності обґрунтування профспілковим органом такої відмови, а не з мотивів її відмови.

Саме такий правовий висновок міститься в ухвалі Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 3 липня 2013 року.

За аналогією правило частини шостої статті 39 Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності" слід застосувати й до передбачених частиною другою статті 252 КЗпП України, частиною другою статті 41 цього Закону випадків отримання згоди профспілкового органу на притягнення працівників - членів виборних профспілкових органів до дисциплінарної відповідальності.

Як встановлено судами, рішенням профспілкового комітету від 2 грудня 2013 року відмовлено в наданні згоди на притягнення позивача до дисциплінарної відповідальності з мотивів недоведеності факту вчинення ним прогулу та відсутності об'єктивних підстав для такої відповідальності.

За таких обставин за наявності зазначеного рішення профспілкового органу суд апеляційної інстанції, з яким погодився касаційний суд, неправильно застосував частину шосту статті 39, частину другу статті 41 Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності" і частину другу статті 252 КЗпП України та дійшов помилкового висновку про наявність у власника права на притягнення ОСОБА_1 до дисциплінарної відповідальності без згоди виборного органу профспілки.

Увійшовши в обговорення правомірності обґрунтування рішення виборного профспілкового органу, суд вийшов за межі своєї компетенції та ухвалив незаконне рішення, у зв'язку із чим

неправильне застосування норм матеріального права касаційним судом призвело до постановлення незаконного рішення, тому ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 19 травня 2014 року підлягає скасуванню з направленням справи на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Керуючись пунктом 1 частини першої статті 355, частиною першою статті 360², пунктом 1 частини першої статті 360³, частиною першою статті 360⁴ ЦПК України, Судова палата у цивільних справах Верховного Суду України **постановила:**

Заяву ОСОБА_1 задовольнити частково.

Ухвалу Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 19 травня 2014 скасувати, справу передати на новий касаційний розгляд.

Постанова є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій пунктом 2 частини першої статті 355 ЦПК України.

Головуючий:

Судді:

А. Г. Ярема

Л. І. Григор'єва

В. І. Гуменюк

Н. П. Лященко

Я. М. Романюк

Ю. Л. Сенін

* * *

ПРАВОВА ПОЗИЦІЯ (у справі N 6-163цс14)

Відповідно до частини другої статті 41 Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності" і частини другої статті 252 КЗпП України однією з гарантій можливості здійснення працівниками підприємства, установи, організації обраних до складу виборної профспілкової організації своїх повноважень є заборона притягнення їх до дисциплінарної відповідальності без попередньої згоди виборного органу, членами якого вони є.

Згідно із частиною шостою статті 39 Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності" рішення профспілки про ненадання згоди на розірвання трудового договору з працівником має бути обґрунтованим. У разі якщо в рішенні немає обґрунтування відмови у такій згоді, роботодавець має право звільнити працівника без згоди виборного органу профспілки.

Аналіз зазначеної норми права дає підстави для висновку про те, що власник має право звільнити працівника без згоди профспілкового органу за відсутності обґрунтування профспілковим органом такої відмови, а не з мотивів її відмови.

За аналогією правило частини шостої статті 39 Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності" слід застосувати й до передбачених частиною другою статті 252 КЗпП України, частиною другою статті 41 цього Закону випадків отримання згоди профспілкового органу на притягнення працівників - членів виборних профспілкових органів до дисциплінарної відповідальності.

**Суддя
Верховного Суду України**

Л. І. Григор'єва